

Anna Słania*

WYBORY DO KONGRESU USA W 2022 ROKU W OKRESIE WSTRZĄSÓW POLITYCZNYCH – ANALIZA POLSKIEJ PRASY CODZIENNEJ

Streszczenie

Celem artykułu jest rekonstrukcja sposobu relacjonowania wyborów połówkowych do Kongresu USA w 2022 roku przez trzy najpopularniejsze polskie dzienniki. Zwyczajowo zagraniczne wybory o nie-prezydenckim charakterze cieszą się incydentalnym zainteresowaniem mediów głównego nurtu. W przypadku wyborów do Kongresu USA, które odbyły się 8 listopada 2022 roku w USA, polskie media przekonywały o ich wysokiej stawce. Jako cel uzupełniający wyznaczono scharakteryzowanie specyfiki wyborów połówkowych do Kongresu, jednocześnie ukazując ich miejsce i znaczenie w amerykańskiej kulturze wyborczej w obecnych uwarunkowaniach polityczno-społecznych. Badanie objęło 83 artykuły z okresu szczytowej kampanii oraz głosowania i oparte zostało na analizie zawartości. Zidentyfikowano, że polskie media przywiązywały szczególną wagę do tematów takich, jak przyszłość demokracji, inflacja, prawo do aborcji oraz wojna w Ukrainie. Wyborom przypisywano wysoką stawkę ze względu na zagrożenie dla systemu demokratycznego i polityki międzynarodowej. Wskazana agenda tematyczna jawi się jako zbieżna z priorytetami polskiej polityki wewnętrznej i zagranicznej, co dowodzi wykorzystania mechanizmów domestykacji. Dużą uwagę skupiono także na Joe Bidenie i Donaldzie Trumpie, co sugeruje traktowanie tych wyborów jako prognostyku przed wyborami prezydenckimi w 2024 roku oraz wpisuje się w tradycyjne mechanizmy relacjonowania w ramie dualistycznej rywalizacji politycznej, pomimo parlamentarnego charakteru wyborów.

Słowa kluczowe: Stany Zjednoczone, wybory do Kongresu, Joe Biden, Donald Trump, polska prasa codzienna

Wstęp

W piśmiennictwie naukowym, zarówno polskim, jak i zagranicznym, istnieje szeroki wachlarz badań poświęconych wyborom prezydenckim w Stanach Zjednoczonych – zarówno w ujęciu politologicznym, jak i ko-

* Uniwersytet Śląski w Katowicach, e-mail: anna.slania@us.edu.pl, ORCID: 0000-0002-4939-1714.

munikologicznym. Choć sam amerykański ustrój polityczny oraz funkcjonująca w nim kultura wyborcza również cieszą się dużym zainteresowaniem badaczy, wybory połówkowe¹ do Kongresu, ze względu na swoją specyfikę, są rzadko podejmowanym tematem. Jako luka badawcza jawi się w szczególności materia medialnego obrazu midtermów. W związku z tym głównym celem niniejszego artykułu jest rekonstrukcja obrazu wyborów połówkowych w 2022 roku w najpopularniejszych polskich dziennikach² („Gazecie Wyborczej”, „Rzeczpospolitej” oraz „Dzienniku Gazecie Prawnej”) ze szczególnym uwzględnieniem specyficznych kontekstów, które przyciągnęły relatywnie dużą (jak na tego typu wybory) uwagę, oraz, na podstawie których wskazane gazety dokonywały interpretacji wydarzeń. Kolejnym, uzupełniającym celem artykułu jest odpowiedź na pytanie, co charakteryzowało wybory połówkowe w 2022 roku, ponieważ pozwoliło to ukazać kontekst niezbędny do zrozumienia specyfiki midtermów i interpretacji wyników.

Przeprowadzonemu badaniu zawartości towarzyszyły następujące hipotezy:

H1. Polskie dzienniki wykazywały zainteresowanie midtermami ze względu na zbieżność wiodących tematów w polskiej i amerykańskiej debacie publicznej;

H2. Jako najważniejsze aspekty wyborów przedstawiano troskę o trwałość systemu demokratycznego, inflację oraz prawo do przerywania ciąży;

H3. Głównymi postaciami, wokół których koncentrowała się największa uwaga, byli Joe Biden oraz Donald Trump;

H4. Profil ideologiczny i światopoglądowy dzienników korespondował z wyborem podejmowanej tematyki i interpretacją znaczenia midtermów.

Badanie oparto na analizie zawartości z wykorzystaniem metod łączonych. Trzon badania stanowiła analiza ilościowa artykułów zamieszczonych w internetowych wydaniach dzienników, której towarzyszył dedykowany klucz kategoryzacyjny. Aby pogłębić interpretację wyników i nadać im szerszy kontekst, niezbędny do weryfikacji hipotez, zastosowano metodę jakościową³. Ramy teoretyczne analizy to przede

¹ W artykule stosuje się także określenia: „wybory w połowie kadencji” oraz „midtermy” (ang. *midterm elections* i *midterms*).

² Z wyłączeniem prasy bulwarowej ze względu na *stricte* polityczny charakter tematu. Badanie objęło wydania internetowe.

³ B. Dobek-Ostrowska, W. Sobera, *Badania ilościowe i jakościowe w studiach nad komunikowaniem*, „Acta Universitatis Wratislaviensis. Komunikowanie i Media”, Wrocław 2017, s. 27.

wszystkim teoria ramowania⁴ oraz domestykacji⁵. Próba badawcza objęła 83 artykuły publikowane między 20 sierpnia a 7 grudnia 2022 roku, co pozwoliło na włączenie publikacji z okresu szczytowej kampanii (wówczas polskie media zaczęły podejmować temat wyborów), głosowania właściwego, ogłoszenia wyników oraz drugiej tury głosowania w stanie Georgia.

Źródła wykorzystane do sporządzenia analizy można podzielić na 3 główne kategorie tematyczne. Pierwsza kategoria to źródła traktujące o amerykańskiej kulturze wyborczej oraz systemie politycznym. W drugiej kategorii plasują się źródła stanowiące komentarze i analizy wydarzeń na amerykańskiej scenie politycznej, dotyczące zarówno omawianych wyborów, jak i polityki krajowej oraz zagranicznej. W trzeciej kategorii znalazły się źródła z dziedziny nauk o komunikacji społecznej i mediach, które pozwoliły na interpretację wyników analizy oraz odniesienie do wykorzystywanych mechanizmów nagłaśniania wyborów. Niniejszy artykuł to próba uzupełnienia luki badawczej dotyczącej zarówno samych wyborów, jak również ich medialnego obrazu w polskich mediach, które (w przeciwieństwie do szeroko omawianych wyborów prezydenckich) nie doczekały się jeszcze żadnej analizy w ujęciu komunikologicznym.

Wybory połówkowe w amerykańskim systemie politycznym – cechy szczególne, znaczenie, kultura wyborcza i percepcja społeczna

Wybory połówkowe odbywają się w połowie 4-letniej kadencji prezydenta, tj. co 2 lata. Należy je odróżniać od wyborów kongresowych organizowanych wraz z wyborami prezydenckimi. Charakteryzują się one odmienną logiką polityczną, bowiem obecność kandydatów na najwyższy urząd państwowy warunkuje decyzje wyborcze (określane tzw. efektem poły płaszcza premiowanie partii, z której pochodzi preferowany przez wyborcę kandydat na prezydenta) oraz wyższą frekwencję wyborczą⁶. Nie

⁴ Ramowanie to „wybieranie niektórych aspektów postrzeganej rzeczywistości i czynienie ich bardziej wyrazistymi w przekazie komunikacyjnym w taki sposób, aby promować konkretną definicję problemu, interpretację przyczyn, ocenę moralną i/lub rekomendację”. Za: R.M. Entman, *Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm*, „Journal of Communication”, 1993, nr 4, s. 51–58.

⁵ Domestykacja to proces, w którym wydarzenia i newsy zagraniczne stają się istotne dla krajowej publiczności. Dziennikarze używają w tym celu specyficznych dla danego kraju lub społeczności ram politycznych i kulturowych. Za: T. Slaatta, *Transnational Politics and News Production* [w:] *News in a Globalized Society*, red. S. Hjarvard, Göteborg 2001, s. 131–132.

⁶ Z. Lewicki, *Igrzyska demokracji. Amerykańska kultura wyborcza*, Warszawa 2016, s. 150.

zmienia to jednak faktu, iż wybory połówkowe są kluczowe dla dynamiki politycznej na poziomie lokalnym, stanowym i ogólnokrajowym. Decyduje o tym szeroki zakres elekcji, który obejmuje: 1. Izbę Reprezentantów, do której wybiera się wszystkich, tj. 435 członków, na dwuletnią kadencję; 2. Senat, gdzie co dwa lata wybiera się około 1/3 miejsc (33–34 z 100), na 6-letnią kadencję; 3. Urzędy na szczeblu lokalnym i stanowym, gdyż wybierani są gubernatorzy w większości stanów, przedstawiciele legislatur stanowych, czy lokalne urzędy, takie jak burmistrzowie czy rady miejskie; 4. Referenda krajowe, obejmujące zagadnienia od lokalnych inicjatyw po zmiany w prawie na poziomie stanowym⁷.

Pomimo mniejszego zainteresowania niż w przypadku wyborów prezydenckich i towarzyszących im wyborów uzupełniających do Kongresu, wybory połówkowe mają niebagatelne znaczenie z kilku powodów. Po pierwsze, od ich wyniku zależy rozkład sił w obydwóch izbach Kongresu. Zarówno Izba Reprezentantów, jak i Senat, posiadają szereg kompetencji i tzw. mechanizmów hamujących, które mogą diametralnie zmienić kurs lub zahamować inicjatywy prezydenta⁸. W ostatnich latach w następstwie wyborów połówkowych, przede wszystkim za sprawą zmian w Senacie, w którym występuje specyficzna dla amerykańskiego ustroju procedura umożliwiająca obstrukcję parlamentarną, zwana filibustrem⁹, prezydenci z Partii Demokratycznej wielokrotnie spotykali się z blokadą dla inicjowanych przezeń reform, co ostatecznie wpływało na ocenę ich prezydentury. Jaskrawy przykład nadużywania filibustra stanowi działanie Senatu podczas prezydentury Baracka Obamy – wówczas obstrukcja senatorów republikańskich osiągnęła historyczną skalę, gdyż wszystkie nominacje prezydenta były blokowane tyle razy, ile razy blokowano wszystkich wcześniejszych prezydentów łącznie¹⁰. Podobny los spotkałby słynną reformę opieki zdrowotnej Obamacare, gdyby nie

⁷ M. Bankowicz, *Systemy polityczne. Podręcznik akademicki*, t. 2: *Ustroje państw współczesnych*, Kraków 2020, s. 77–82.

⁸ *Ibidem*, s. 72–74.

⁹ Filibuster polega na przedłużaniu debaty nad projektem ustawy lub inną legislacją w celu opóźnienia lub zablokowania głosowania. Najczęściej chodzi o wygłaszanie długich przemówień, ale może również obejmować inne taktyki proceduralne. Obstrukcja umożliwia mniejszości blokowanie działań większości, ponieważ wymagane jest 60 głosów, aby zakończyć debatę i przejść do głosowania (procedura *cloture*). Ów mechanizm *de facto* sprawia, że dysponowanie przez partię zwykłą większością w Senacie nie gwarantuje swobodnego rządzenia państwem. Analitycy wskazują, że filibuster to jedna z podstawowych przyczyn postępującej dysfunkcyjności ustroju USA. Zob. szerzej: E.J. Bondurant, *The Senate Filibuster: The Politics of Obstruction*, „Harvard Journal on Legislation”, 2011, nr 48.

¹⁰ P. Tarczyński, *Rozkład. O niedemokracji w Ameryce*, Kraków 2023, s. 213.

przegłosowano jej 5 miesięcy przed midtermami w 2010 roku¹¹. Za sprawą filibustra zablokowano wprowadzenie m.in. reformy klimatycznej, reformy prawa do głosowania, reformy kontroli zakupu uzbrojenia (w zakresie tzw. *background checks*)¹². Joe Biden skomentował niedemokratyczny charakter filibustra następująco: „Każdy senator jest prezydentem [przy minimalnej większości w Senacie]”¹³. Midtermy odegrały także niebagatelną rolę w procedurze *impeachmentu* Donalda Trumpa. W 2018 roku Demokratom nie udało się uzyskać większości w Senacie, zatem pomimo wszczęcia procedury w Izbie Reprezentantów, w której obronili większość, nie byli w stanie doprowadzić procedury do końca¹⁴. Próżno poszukiwać bardziej doniosłego rezultatu midtermów, szczególnie w 2025 roku, kiedy Donald Trump rozpoczął drugą prezydenturę.

Cechą wyróżniającą te wybory jest specyficzna prawidłowość – w większości przypadków przegrywa je partia urzędującego prezydenta. Tylko w midtermach odbywających się w latach 1998 i 2002 partia prezydenta zwiększyła liczbę swoich przedstawicieli w Izbie Reprezentantów. Jako główną przyczynę tego zjawiska wskazuje się kombinację kilku czynników: mniejsze zainteresowanie wyborami oraz mobilizację, aby wesprzeć preferowane ugrupowanie w wyborach, które nie koncentrują się wokół prezydenta; model referendalny wyborów, zgodnie z którym wybory połówkowe dają możliwość retrospektywnego głosowania, stanowiącego ocenę dwóch lat polityki danej administracji; głosowanie negatywne, które odzwierciedla nie tyle ocenę prezydenta, ile wyraz niezadowolenia czy sprzeciwu wobec polityki urzędującej głowy państwa bez względu na przynależność partyjną; specyficzny sposób prowadzenia kampanii, który, choć koncentruje się na istotnych zagadnieniach polityki lokalnej, ogólnokrajowej czy zagranicznej, za główny punkt odniesienia uważa właśnie prezydenta¹⁵.

Aby dopełnić obraz tej elekcji, wskazane czynniki warto zestawzić z danymi dotyczącymi percepcji wyborów, jak i samego Kongresu. W XXI wieku badacze zidentyfikowali kilka wiodących, kluczowych tendencji występujących w amerykańskim społeczeństwie. Wśród nich wyróżnia się przede wszystkim: spiralę cynizmu, polegającą na spadającym zainteresowaniu polityką, a wręcz jawnej niechęci do polityki; spa-

¹¹ *Ibidem*, s. 215–216.

¹² Zob. szerzej: A. Tausanovitch, S. Berger, *The Impact of the Filibuster on Federal Policymaking*, Washington 2019.

¹³ P. Tarczyński, *op.cit.*, s. 219.

¹⁴ M. Turek, *Midterm. Specyfika wyborów do Kongresu USA w środku prezydenckiej kadencji*, „Studia Wyborcze”, 2021, nr 32, s. 120.

¹⁵ *Ibidem*, s. 124–126.

dek uczestnictwa w życiu politycznym; absencję wyborczą¹⁶. Amerykanie stopniowo tracą zaufanie do instytucji publicznych, a Kongres w trakcie kampanii w 2022 roku zajmował ostatnie miejsce (zaledwie 7% respondentów wyraziło zadowolenie z działania obydwu izb) w rankingu zaufania przeprowadzonym przez Instytut Gallupa¹⁷. Zaufanie do instytucji publicznych w USA nigdy nie było tak niskie, jak obecnie¹⁸. Pogląd, jakoby „Kongres nic nie robił”, choć stanowi hiperbolę, nie jest całkowicie bezzasadny, bowiem liczba pomyślnie przeprowadzonych legislacji w okresie po II wojnie światowej nigdy nie była tak niska – wynosi 10–20%, a same wnioski o zakończenie debaty stanowią aż 15% wszystkich głosowań w Senacie¹⁹. Czas wielkich amerykańskich legislacji przeszedł już do historii i wiele problemów trawiących politykę wewnętrzną USA pozostaje niezaadresowanych na poziomie ustawodawczym. Dotyczy to chociażby reform prawa kontroli uzbrojenia, dostępu do opieki zdrowotnej, edukacji czy kwestii klimatycznych. Pokłosiem tej stagnacji może być właśnie przekonanie o, rzekomej, bezczynności i obojętności Kongresu jako instytucji.

Wybory połówkowe w 2022 roku – wyniki, kontekst krajowy i międzynarodowy

Wbrew licznym prognozom o tzw. czerwonej fali²⁰, wybory połówkowe w listopadzie 2022 roku nie zakończyły się miażdżącym zwycięstwem Partii Republikańskiej. Licząca na brawurowe przejście kontroli nad obydwoma izbami musiała zadowolić się przejściem Izby Reprezentantów mniejszą liczbą głosów niż prognozowano – stosunkiem 222 do 213 głosów. Porażką dla Republikanów okazał się Senat, ponieważ ostatecznie znalazło się w nim 48 Demokratów, 49 Republikanów oraz 3 senatorów niezależnych, którzy zadeklarowali poparcie Demokratów²¹. Warto także zaznaczyć, że były to pierwsze wybory po przeprowadzonym co 10 lat spisie powszechnym, na podstawie którego wyznacza się nowe okręgi wyborcze.

¹⁶ T. Płudowski, *Komunikacja polityczna w amerykańskich kampaniach wyborczych*, Warszawa 2008, s. 197.

¹⁷ L. Saad, *Historically Low Faith in Institutions Continues*, Gallup News, <https://news.gallup.com>, 6.07.2023 (7.01.2025).

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ P. Tarczyński, *op.cit.*, s. 214.

²⁰ Mianem czerwonej (republikańskiej) lub niebieskiej (demokratycznej) fali zwyczajowo określa się potencjalne lub faktycznie przyjęcie dużej liczby mandatów w Kongresie.

²¹ J. Sievert, J.C. Garand, *Editor's Introduction: Special Issue on the 2022 Midterm Congressional Election*, „Journal of Political Marketing”, 2024, nr 3, s. 207–208.

Komentatorzy wskazywali, że ów wynik uznać można przede wszystkim za porażkę kandydatów wspieranych przez Donalda Trumpa oraz, naturalnie, pokłosie ataku na Kapitol w 2021 roku i sytuacji, w której kandydaci republikańscy, *a posteriori*, zostali zaangażowani w konstruowanie wizerunku Trumpa po tych wydarzeniach. Badacze wskazują już nawet, że bezpośrednie wsparcie Trumpa oddziałuje negatywnie na poparcie potencjalnych kongresmenów²². Tak też stało się w przypadku kandydatów i kandydatek takich, jak Blake Masters, Doug Mastriano, Tudor Dixon czy Marjorie Taylor-Greene – pomimo dużego wsparcia Trumpa ich agenda okazała się zbyt radykalna i przegrali w swoich stanach²³.

Poza sylwetką Donalda Trumpa kluczowa okazała się kwestia prawa do przerywania ciąży po wyroku w sprawie *Dobbs versus Jackson Women's Health Organization*. Uważa się, że to właśnie kwestia ograniczania prawa do aborcji zmobilizowała społeczeństwo do głosowania na Demokratów i ostatecznie zniwelowała przewidywaną przewagę Republikanów²⁴. Materia praw kobiet była jednym z kluczowych tematów²⁵ w tej kampanii wyborczej zaraz obok kwestii gospodarczych, koncentrujących się przede wszystkim na inflacji (ceny artykułów spożywczych oraz benzyny). To właśnie kwestie ekonomiczne dawały nadzieję Republikanom, ponieważ to przede wszystkim z nich wynikał spadek poparcia dla prezydenta Bidena.

Warto także wspomnieć o trzecim temacie, który okazał się kluczowy w tych wyborach, czyli o przyszłości demokracji. Naturalnie, atak na Kapitol 6 stycznia 2021 roku oraz nieustanne kwestionowanie wyników wyborów prezydenckich z 2020 roku przyczyniły się do coraz większej polaryzacji politycznej. Przekłada się to nie tylko na kulturę polityczną i konflikt dwupartyjny w Kongresie, ale także na społeczeństwo oraz prędkość polityczną, której wzrost odnotowano w zeszłych latach. Mowa m.in. o następujących sytuacjach: ataku na Paula Pelosiego, częstoci grózb (w tym śmiertelnych) i zastraszaniu pracowników komitetów wy-

²² Zob. szerzej: J.L. Carson, J. Sievert, R.D. Williamson, *Nationalized Politics: Evaluating Electoral Politics across Time*, New York 2023.

²³ Ł. Pawłowski, P. Tarczyński, *Republikanie wygrali i... szukają winnych: podsumowanie powyborcze prosto z Waszyngtonu*, „Podkask Amerykański”, 12.11.2022.

²⁴ J. Sievert, J.C. Garand, *op.cit.*, s. 208.

²⁵ Warto zaznaczyć, że w badaniach opinii społecznej przed listopadowym głosowaniem aborcja była dopiero 9 problemem deklarowanym przez ogół wyborców. Wyprzedzały je kolejno: ekonomia, przyszłość demokracji, edukacja, opieka zdrowotna, polityka energetyczna, przestępczość, procedury wyborcze, prawo do posiadania broni. Za: K. Schaffer, T. Van Green, *Key facts about U.S. voter priorities ahead of the 2022 midterm elections*, Pew Research Center, <https://www.pewresearch.org>, 3.11.2022 (7.01.2025).

borczych, nasileniu aktywności ekstremistów prawicowych (marsz neonazistów w Charlottesville, udaremniona przez FBI próba uprowadzenia gubernatorki Michigan Gretchen Whitmer)²⁶. W związku z tym Demokraci podczas kampanii przekonywali, że od tych wyborów zależy przyszłość systemu demokratycznego. W świetle wskazanych wydarzeń szeroko komentowanym fenomenem społecznym była deklarowana akceptacja dla przemocy politycznej. W 2023 roku po raz pierwszy w historii próg akceptacji przekroczył 20%, gdyż 23% Amerykanów zadeklarowało, że przemoc polityczna może być użyta, aby uratować kraj. Najwyższe poparcie odnotowano wśród wyborców Republikanów oraz zauważono korelację z poparciem tezy o „skradzionych wyborach” i pozytywną opinią o Donaldzie Trumpie²⁷. Nie powinno zatem dziwić, że jedna z ostatnich przemów prezydenta Bidena podczas kampanii do midtermów była poświęcona właśnie przemocy politycznej po 6 stycznia 2021 roku i zagrożeniu dla systemu demokratycznego²⁸.

Choć polityka zagraniczna nie znalazła się w centrum zainteresowania tych wyborów i wpływ Kongresu na jej kurs jest mniejszy aniżeli prezydenta, warto, ze względu na dalszy charakter analizy i polski kontekst, pokrótce wspomnieć o wojnie rosyjsko-ukraińskiej, która nie pozostała bez echa w tej kampanii. W zaledwie rok od rosyjskiej inwazji wartość pomocy administracji Bidena dla Ukrainy wyniosła ponad 44 miliardów dolarów²⁹. Dodatkowo, koszty generowane wskutek samej wojny oraz nakładanych na Rosję sankcji nie pozostawały bez wpływu na gospodarkę amerykańską. Ów fakt wykorzystali Republikanie, którzy podczas kampanii przekonywali wyborców, iż wzrost cen żywności i paliwa jest, między innymi, efektem rzekomej koncentracji Białego Domu na sprawach międzynarodowych, a nie krajowych³⁰. Pojawiały się nawet propozycje powrotu do izolacjonizmu, który stanowiłby odpowiedź na problemy zwykłych Amerykanów³¹.

²⁶ D. Smith, *Nearly one in four Americans believe political violence justified to 'save' US*, The Guardian, <https://www.theguardian.com>, 25.10.2023 (7.01.2025).

²⁷ *Ibidem*.

²⁸ J.L. Carson, S. Ulrich, *In the Shadow of Trump: The 2022 Midterm Elections*, „Journal of Political Marketing”, 2024, nr 3, s. 214.

²⁹ M. Piotrowski, *Amerykańskie wsparcie dla Ukrainy w rok od rosyjskiej inwazji*, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, <https://www.pism.pl>, 12.02.2023 (17.01.2025).

³⁰ Tezę wzmacniał także spadek popularności Bidena po wycofaniu wojsk amerykańskich z Afganistanu w 2021 roku.

³¹ A. Dąbrowski, *Wynik i konsekwencje wyborów do Kongresu Stanów Zjednoczonych*, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, <https://www.pism.pl>, 10.11.2022 (7.01.2025).

Obraz wyborów połówkowych w polskich dziennikach – wyniki analizy oraz interpretacja

Analiza tematyki dominującej w medialnym obrazie midtermów wykazała, że najbardziej interesującymi kontekstami dla polskich dzienników okazały się: problemy (tematy) kampanii wyborczej w USA oraz postacie (przede wszystkim sylwetki konkretnych polityków, a także ich głos w kwestiach towarzyszących wyborom) na równi z wynikami głosowania. Innymi tematami dominującymi były: stawka wyborów, opinie (głównie eksperckie), przebieg kampanii i głosowania, konsekwencje, obraz USA (prezentowanie wybranych uwarunkowań wyborów) oraz prognozy rozkładu mandatów w Kongresie.

Tabela 1. Dominująca tematyka artykułów

Temat główny	Wszystkie gazety	Gazeta Wyborcza	Rzeczpospolita	Dziennik Gazeta Prawna
Problemy kampanii	19 (23%)	6 (19%)	7 (25%)	6 (25%)
Postacie	17 (21%)	6 (19%)	4 (14%)	7 (29%)
Wyniki	17 (21%)	6 (19%)	7 (25%)	4 (17%)
Stawka	8 (10%)	7 (23%)	0 (-)	1 (4%)
Głosy-opinie	7 (8%)	1 (3%)	3 (11%)	3 (13%)
Przebieg	5 (6%)	1 (3%)	3 (11%)	1 (4%)
Konsekwencje	4 (5%)	0 (-)	3 (11%)	1 (4%)
Obraz USA	4 (4%)	2 (6%)	1 (4%)	1 (4%)
Prognozy	2 (2%)	2 (6%)	0 (-)	0 (-)
	N = 83	N = 31	N = 28	N = 24

Źródło: badania własne.

Dominująca tematyka różniła się jednak pomiędzy poszczególnymi tytułami. Dla „Gazety Wyborczej” dominującym tematem była stawka wyborów, którą dziennik wiązał z obroną demokracji oraz przyszłością administracji Bidena. Dla „Rzeczpospolitej” priorytetowymi kontekstami okazały się problemy kampanii oraz wyniki, które interpretowano przede wszystkim jako źródło prognoz dla wyborów prezydenckich w 2024 roku. Dla „Dziennika Gazety Prawnej” najważniejszymi tematami były postacie polityków, w szczególności Joe Biden i Donald Trump oraz kontrowersyjni kandydaci republikańscy, a także problemy kampanii, ze szczególnym wyróżnieniem zaangażowania USA w wojnie w Ukrainie.

Każdy z dzienników w dużym stopniu skupiał się na problemach towarzyszących kampanii oraz wyborom. „Gazeta Wyborcza” koncentrowała narrację przede wszystkim wokół problemów takich, jak przyszłość amerykańskiej demokracji (temat był podejmowany w 71% materiałów), aborcja (65%) oraz inflacja (65%). „Rzeczpospolita” wyróżniała te same problemy, najczęściej zajmując się ekonomią (przede wszystkim wzrostem cen produktów i paliwa – 50%), a kolejno prawem do przerywania ciąży (46%) oraz przyszłością demokracji (36%). Z kolei „Dziennik Gazeta Prawna” najczęściej przywoływał kwestię prawa do aborcji (42%), inflację (38%) oraz wątek wojny rosyjsko-ukraińskiej (29%). Co ciekawe, wyniki wyborów interpretowano przede wszystkim jako „przegraną Donalda Trumpa” (w 70% materiałów, w których komentowano wyniki) i powracano do kontrowersji wokół ruchu MAGA. Dzienniki zwracały uwagę na słabość kandydatów Republikanów oraz brak „czerwonej fali” (ok. 59%), co traktowano także jako prognozę wyborczą w 2024 roku, podkreślając symboliczną i prominentną rolę amerykańskiego prezydenta w dyskursie.

Narracja o wyborach w USA została zdominowana przez tematy kluczowe zarówno w amerykańskiej, jak i polskiej debacie publicznej, co bez wątpienia sprawiło, iż polskim mediom łatwiej było konstruować narrację na temat midtermów i czynić je potencjalnie interesującymi dla krajowego odbiorcy. Taka sytuacja skutkowała, intencjonalnie lub nie, domestykacją przekazu. Warto jednak podkreślić, że przykładów bezpośredniej domestykacji, czyli odwołania się wprost do podobieństw z polską sytuacją polityczną, społeczną czy gospodarczą, zidentyfikowano niewiele, bowiem tylko w nielicznych artykułach pojawiły się bezpośrednie porównania lub nawiązania do polskiego konfliktu liberałów i konserwatystów, konfliktu na linii PiS – opozycja, sytuacji prawnej kobiet, uzależnienia od USA w kontekście bezpieczeństwa czy sytuacji Polaków w USA (łącznie zidentyfikowano 14 przypadków – 7 w „Gazecie Wyborczej”, 5 w „Rzeczpospolitej” i 4 w „Dzienniku Gazecie Prawnej”). W polskich mediach pomijano jednak kwestie uznawane przez Amerykanów za istotne, takie jak ochrona zdrowia czy edukacja oraz wybory i referenda na poziomie lokalnym, a także poświęcono niewielką uwagę procesowi legislacyjnemu w Kongresie, co dowodzi selektywnego doboru kontekstów w zgodzie z domestykacją. Wyborom przypisywano wyjątkowy charakter z uwagi na ich potencjalne konsekwencje dla przyszłości systemu demokratycznego, amerykańskiej polityki zagranicznej (w tym wsparcia dla Ukrainy), a także programu administracji Bidena. Warto zauważyć, że dominacja narracji o „przyszłości demokracji” była spójna z linią redakcyjną liberalnych i progresywnych mediów

anglojęzycznych (np. *New York Times* czy *The Washington Post*), na które często powoływały się dzienniki.

Uwaga mediów skierowana była także na konkretne sylwetki polityków. Wszystkie tytuły najczęściej koncentrowały się na prezydencie Bidenie (49% wszystkich materiałów) oraz Donaldzie Trumpie (36%), co dowodzi słuszności tezy o specyficznej właściwości prognostycznej wyborów połówkowych oraz zwyczajowego zainteresowania wyborami prezydenckimi w USA. Dużą popularnością cieszył się także Ron de Santis (27%), którego wówczas przedstawiano jako alternatywę dla Trumpa. Pomimo iż wybory połówkowe cechuje mnogość kandydatów do obydwu izb Kongresu, to właśnie tym trzem politykom poświęcono najwięcej uwagi. Taki sposób przekazywania informacji o wyborach wpisuje się w trendy relacjonowania przez pryzmat ramy dualistycznego, uproszczonego konfliktu³² oraz tzw. *horse race coverage*, w którym sięga się po mechanizmy najbliższe komentowania rywalizacji sportowej, najczęściej dwóch rywali³³. Co ciekawe, badania dowodzą, iż ten typ relacjonowania rywalizacji polityków pomógł popularności Donalda Trumpa³⁴. Polskie media nie są tutaj jednak wyjątkiem – badacze wskazują, że nagłaśnianie działań obecnego prezydenta USA wyznaczyło nowy standard negatywizmu relacji³⁵. Tę logikę medialną przewrotnie skomentował CEO amerykańskiej CBS: „może nie jest dobry dla Ameryki, ale jest piekielnie dobry dla CBS”³⁶. Kontrowersje wokół 6 stycznia, ruchu MAGA czy przestępstw seksualnych i finansowych czynią Trumpa tematem godnym uwagi bez względu na ocenę jego działań.

Innymi postaciami, którymi zainteresowały się media, byli przede wszystkim kandydaci republikańscy: Hershel Walker (25%), Mehmet Oz (19%), J.D. Vance (11%) oraz Blake Masters (10%), ale także kandydaci demokratyczni, tacy jak John Fetterman (17%) oraz Raphael Warnock (17%), który brał udział w drugiej turze głosowania w Georgii. Warto w tym miejscu wspomnieć, że narracja wokół tych postaci, szczególnie

³² Często w tego typu narracji stosuje się mechanizmy podobne do relacjonowania wojen. Zob. szerzej: R. Norström, M. Kolczyński, *War and Peace Journalism in the Coverage of the 2020 US Presidential Election*, „Athenaeum. Polskie Studia Politologiczne”, 2021, nr 4, s. 52–64.

³³ T.E. Patterson, *News Coverage of the 2016 Presidential Primaries: Horse Race Reporting Has Consequences*, „HKS Faculty Research Working Paper Series”, 2016, s. 23–25.

³⁴ Zob. szerzej: T.E. Patterson, *A Tale of Two Elections – CBS and Fox News’ Portrayal of the 2020 Presidential Campaign*, Shorenstein Center on Media, Politics and Public Policy, <https://shorensteincenter.org>, 17.12.2020, (17.01.2025).

³⁵ *Ibidem*.

³⁶ A. Werpın, *CBS Leo Moonves clarifies Donald Trump ‘good for CBS’ comment*, Politico, <https://www.politico.com>, 19.10.2016 (17.01.2025).

w przypadku „Gazety Wyborczej”, nosiła znamiona celebrytyzacji przekazu³⁷. Wskazywano przede wszystkim na kontrowersje związane z kandydatami (skandale obyczajowe, kontrowersyjne poglądy) oraz komentowano ich wygląd (np. podkreślanie wysokiego wzrostu Fettermana czy zwracanie uwagi na ubiór Mehmeta Oza, którego porównywano do telewizyjnego kaznodziei). „Rzeczpospolita” i „Dziennik Gazeta Prawna” w większym stopniu skupiały się na poglądach politycznych, w szczególności w przypadku kandydatów republikańskich. Podkreślenia wymaga jednak, iż najwięcej uwagi poświęcono prezydentowi Bidenowi – ocenie jego dotychczasowej polityki, percepcji społecznej oraz przeszłości tzw. Planu Bidena. Tego typu relacjonowanie wyborów – przez pryzmat poszczególnych polityków oraz ich agendy politycznej – wpisuje się w tzw. relacjonowanie strategiczne, które na pierwszym miejscu stawia elity oraz interes polityczny w wyborach, a nie społeczeństwo i jego percepcję potencjalnych zmian w państwie³⁸.

Przedstawiony dobór tematów, kontekstów i interpretacji wyborów połówkowych w poszczególnych mediach korespondował z ich profilem ideologicznym i światopoglądowym oraz agendą medialną³⁹. „Gazeta Wyborcza”, uważana za medium liberalno-lewicowe, promująca wartości demokratyczne i poszanowanie wolności obywatelskich, szczególnie w sferze obyczajowej, skupiała się przede wszystkim na prawach kobiet oraz przyszłości demokracji, co rezonuje także z agendą czasopisma w kontekście polskiej sytuacji polityczno-społecznej i zaangażowaniem tytułu w nagłaśnianie konfliktu na linii PiS – opozycja, porównanie jawi się w tej sytuacji jako nieuniknione. Profil gazety może również tłumaczyć krytyczne nastawienie do Donalda Trumpa oraz republikańskich kandydatów, przy jednoczesnej stronniczości na rzecz Demokratów (w 23% materiałów zidentyfikowano bezpośrednie opowiadanie się po stronie Bidena lub innych Demokratów). Z kolei „Rzeczpospolita”, określana jako centrowo-konserwatywna, promująca zagadnienia polityczne, ekonomiczne czy biznesowe, akcentowała przede wszystkim kontekst wiodących problemów polityczno-gospodarczych kampanii, jednocześnie starając się unikać stronniczości, lecz nie stroniąc od domestykacji, nawiązując tym samym do interesów zbieżnych z polską

³⁷ A. Grabarczuk, *Celebrytyzacja polityki w Stanach Zjednoczonych*, Gdańsk 2015, s. 72–72.

³⁸ A. Zoizner, *The Consequences of Strategic News Coverage for Democracy: A Meta-Analysis*, „Communication Research”, 2021, nr 1, s. 2–3.

³⁹ Więcej o profilach ideologicznych i światopoglądowych omawianych czasopism: B. Dobek-Ostrowska, *Polski system medialny na rozdrożu. Media w polityce, polityka w mediach*, „Acta Universitatis Wratislaviensis. Komunikowanie i Media”, Wrocław 2011, s. 131–141.

racją stanu. „Dziennik Gazeta Prawna”, koncentrujący się przede wszystkim na tematyce prawnej, gospodarczej i biznesowej, postrzegany jako medium pragmatyczne, neutralne i często oddające głos ekspertom, prezentował konteksty związane z wiodącymi problemami kampanii oraz bezpośrednio nawiązywał do polskiej polityki bezpieczeństwa i zagranicznej, mając na względzie przede wszystkim kontekst wojny w Ukrainie oraz starając się przybliżyć skutki konfliktu dwupartyjnego w USA dla polskich interesów na arenie międzynarodowej.

Zakończenie

Amerykańskie wybory połówkowe w 2022 roku okazały się tematem przyciągającym uwagę polskich dzienników, potwierdzając tym samym zwyczajowe zainteresowanie polityką USA jako światowego supermocarstwa oraz kluczowego sojusznika Polski. Midtermy to specyficzne wydarzenie w amerykańskim kalendarzu wyborczym, szczególnie w warunkach postępującego konfliktu dwupartyjnego, polaryzacji oraz rosnącej przemocy politycznej, co dostrzegła polska prasa. Zgodnie ze sformułowanymi we wstępie hipotezami, analizowane tytuły wykazały zainteresowanie midtermami przede wszystkim ze względu na zbieżność kluczowych zagadnień w polskiej i amerykańskiej debacie publicznej. Największą uwagę skoncentrowano wokół tematów kampanii, wśród których dominowały: przyszłość demokracji, prawo do aborcji oraz inflacja. Jednocześnie postaciami, którym dzienniki poświęciły największą uwagę, okazali się Joe Biden oraz Donald Trump, pomimo parlamentarnego charakteru wyborów, co podkreśla duże zainteresowanie rywalizacją prezydencką w USA. Z kolei dobór tematyki oraz proponowane interpretacje wyborów i towarzyszących im fenomenów korespondowały z profilami ideologicznymi i światopoglądowymi oraz agendą analizowanych tytułów.

Bibliografia

- Bankowicz M., *Systemy polityczne. Podręcznik akademicki*, t. 2: *Ustroje państw współczesnych*, Kraków 2020.
- Bondurant E.J., *The Senate Filibuster: The Politics of Obstruction*, „Harvard Journal on Legislation”, 2011, nr 48.
- Carson J.L., Ulrich S., *In the Shadow of Trump: The 2022 Midterm Elections*, „Journal of Political Marketing”, 2024, nr 3, <https://doi.org/10.1080/15377857.2024.2359241>.
- Dąbrowski A., *Wynik i konsekwencje wyborów do Kongresu Stanów Zjednoczonych*, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, <https://www.pism.pl>, 10.11.2022 (7.01.2025).

- Dobek-Ostrowska B., *Polski system medialny na rozdrożu. Media w polityce, polityka w mediach*, Wrocław 2011.
- Entman R.M., *Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm*, „Journal of Communication”, 1993, nr 4, <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>.
- Grabarczuk A., *Celebrytyzacja polityki w Stanach Zjednoczonych*, Gdańsk 2015.
- Lewicki Z., *Igrzyska demokracji. Amerykańska kultura wyborcza*, Warszawa 2016.
- Norström R., Kolczyński M., *War and Peace Journalism in the Coverage of the 2020 US Presidential Election*, „Athenaeum Polskie Studia Politologiczne”, 2021, nr 4, <https://doi.org/10.15804/athena.2021.72.03>.
- Patterson T.E., *News Coverage of the 2016 Presidential Primaries: Horse Race Reporting Has Consequences*, “HKS Faculty Research Working Paper Series”, 2016.
- Pawłowski Ł., Tarczyński P., *Republikanie wygrali i... szukają winnych: podsumowanie powyborcze prosto z Waszyngtonu*, Podcast Amerykański, <https://open.spotify.com/12.11.2022> (17.01.2025).
- Piotrowski M., *Amerykańskie wsparcie dla Ukrainy w rok od rosyjskiej inwazji*, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, <https://www.pism.pl>, 12.02.2023 (17.01.2025).
- Pludowski T., *Komunikacja polityczna w amerykańskich kampaniach wyborczych*, Warszawa 2008.
- Saad L., *Historically Low Faith in Institutions Continues*, Gallup News, <https://news.gallup.com> (7.01.2025).
- Schaffer K., Van Green T., *Key Facts about U.S. Voter Priorities Ahead of the 2022 Midterm Elections*, Pew Research Center, <https://www.pewresearch.org>, 3.11.2022 (7.01.2024).
- Sievert J., Garand J.C., *Editor's Introduction: Special Issue on the 2022 Midterm Congressional Election*, „Journal of Political Marketing”, 2024, nr 3, <https://doi.org/10.1080/15377857.2024.2359234>.
- Slaatta T., *Transnational Politics and News Production [w:] News in a Globalized Society*, red. S. Hjarvard, Göteborg 2001.
- Smith D., *Nearly One in Four Americans Believe Political Violence Justified to 'Save' US*, The Guardian, <https://www.theguardian.com>, 25.10.2023 (7.01.2025).
- Tarczyński P., *Rozkład. O niedemokracji w Ameryce*, Kraków 2023.
- Tausanovitch A., Berger S., *The Impact of the Filibuster on Federal Policymaking*, Washington D.C. 2019.
- Turek M., *Midterm. Specyfika wyborów do Kongresu USA w środku prezydenckiej kadencji*, „Studia Wyborcze”, 2021, nr 32, <https://doi.org/10.26485/SW/2021/32/5>.
- Werpin A., *CBS Leo Moonves Clarifies Donald Trump 'Good for CBS' Comment*, Politico, <https://www.politico.com>, 19.10.2016 (17.01.2025).
- Zoizner A., *The Consequences of Strategic News Coverage for Democracy: A Meta-Analysis*, „Communication Research”, 2021, nr 1, <https://doi.org/10.1177/0093650218808691>.

2022 US Congress elections in a time of political turmoil – analysis of the Polish daily press

Abstract

This article aims to reconstruct how the three most popular Polish dailies covered the 2022 US midterm elections. Traditionally, foreign non-presidential elections enjoy little, incidental interest in the mainstream media. In the case of the US Congressional

elections held on November 8, 2022, in the USA, the Polish press argued for their high stakes. A complementary objective was to characterize the specifics of the midterm elections to the Congress, while also showing their place and significance in American electoral culture in the current political and social conditions. The study covered 83 articles from the peak campaign and voting period based on content analysis. It was identified that the Polish media attached particular importance to topics such as the future of democracy, inflation, abortion rights, and the war in Ukraine. The elections were attributed to high stakes due to the threat to the democratic system and international politics. The indicated thematic agenda appears to be consistent with the priorities of the Polish public debate and, simultaneously, Polish domestic and foreign policy, which proves the use of domestication mechanisms. Much attention was also paid to Joe Biden and Donald Trump, which suggests treating these elections as a prognosis before the 2024 presidential elections and fits traditional reporting mechanisms into the framework of dualistic political rivalry, despite the parliamentary nature of the elections.

Keywords: USA, midterm elections, Joe Biden, Donald Trump, polish press